

ED-16

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

The Creative Leadership of School Administrations under

The Office of Nongkhai Primary Educational Service Area

เบญจมาศ สัตตะโส¹ และพนายุทธ เขยบาล²

Benjamas Sattaso¹, and Panayuth Choeybal²

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

อีเมล: benjamas1106@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย และ2) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว และแบบยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ระยะที่ 2 คือ ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 341 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ .930 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ 36 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์ มี 8 ตัวชี้วัด

1.2 องค์ประกอบการมีจิตนาการ มี 10 ตัวชี้วัด

1.3 องค์ประกอบการมีความยืดหยุ่น มี 10 ตัวชี้วัด

1.4 องค์ประกอบการสร้างแรงบันดาลใจ มี 8 ตัวชี้วัด

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำหลัก: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the components and indicators of the creative leadership of school administrators, and 2) study creative leadership of school administrators under the primary educational service area office Nongkhai. In the research was conducted associated with 2 phases. The first phases was to investigate the component of the creative leadership of school administrators. The best practice was studied out of 3 school administrators who were selected purposively for the in-depth interviewing and there were 5 experts verify the components. The instruments were unstructured interview form and component content analysis and percentage were used in data analysis. The second phase was to study the creative leadership of school administrators. The samples were 341 a teachers in the school under the primary educational service area office Nongkhai using stratified random sampling. The instrument was a 5 rating-scales questionnaire with the .930 reliability. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research showed that

1. The components of Creative leadership of school administrators had 4 components and 36 indicators as follows

- 1.1 8 indicators in Visionary
- 1.2 10 indicators of Imaginative
- 1.3 10 indicators of Flexible
- 1.4 8 indicators of Inspirational

2. The Creative leadership, school administrators under the office of Nongkhai primary educational service area, was at in the high level.

Keywords: Creative leadership; Nongkhai Primary Educational Service Area Office

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร และการคมนาคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงข้อมูลข่าวสาร เศรษฐกิจ การเมืองและด้านวัฒนธรรม มีการจัดระเบียบทางสังคม กลายเป็นสังคมระบบเศรษฐกิจสากลที่ประเทศต่าง ๆ จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเตรียมคุณภาพของประชากรจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า “การศึกษา” เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนามนุษย์เพื่อไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ (จุฑามาส ชุณหะวัณ 2562 :1) ซึ่ง การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องเตรียมตัวรับมือและเตรียมความพร้อมให้สามารถบริหารจัดการและดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบันและอนาคตได้ ในขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อเตรียมคนในสังคมไทยให้มีทักษะในการศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2559: 65) คนที่มีสมรรถภาพสูงในการ

ดำเนินชีวิตโดยมีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง สังคมและประเทศชาติ เป็นคนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพทั้งกายและจิตใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีอิสรภาพปลอดจากทำ สบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอแก่อัตภาพ สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์และสังคมที่ เปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาจะได้มีประสิทธิผลที่ดีเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นสำคัญ (ชาติรี ประสมศรี, 2558 :20)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้ที่มีความทันสมัย เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีการแสวงหาแนวทางหรือ วิธีการใหม่ ๆ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและเพิ่มขีดความสามารถ และมีศักยภาพในการต่อสู้หาแนวทางและวิธีการปฏิบัติเพื่อรับ มีกับความท้าทายด้านความเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันเหล่านี้ และปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของผู้นำที่จะนำสถานศึกษา ไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวได้คือ ภาวะผู้นำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556: 35) (จักรกฤษณ์ โพ ดาพล 2556 :2) ให้ความเห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในยุคปัจจุบันและอนาคตของทุกๆ องค์กรจากความเปลี่ยนแปลงทางสภาพสังคมเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมซึ่งการนำองค์กรไปสู่ ความสำเร็จได้นั้น จึงต้องมีการแก้ไขปัญหาคือจะเข้ามากระทบหรือเป็นการมองหาโอกาสที่องค์กรจะได้รับเพื่อสร้างความ เป็นผู้นำขององค์กรเอาไว้ ล้วนต้องอาศัยความสร้างสรรค์เพื่อผลักดันให้ เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถของผู้นำที่มีความกล้าท้าทายมีการคิดนอกกรอบ โดยใช้วิธีการ สมัยใหม่ นำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมมีความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ความยืดหยุ่นและจินตนาการ (ณัฐชานันท์ พูลแก้ว 2558: 21) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ซึ่งเป็นภาวะผู้นำ ที่ ผู้บริหารทุกคนจำเป็นต้องมี เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้บริหาร ในการบริหารงานใน สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยมีงานวิจัยหลายเรื่องแสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการ พัฒนาองค์กร และการจัดการในทุกๆระดับ ทั้งในภาครัฐ เอกชน ระดับโลก หรือระดับท้องถิ่น (เกศณี กฐินเทศ 2562 :2) ซึ่งที่ผ่านมาได้มีนักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้กล่าวถึงภาวะผู้นำ ไว้หลากหลายรูปแบบแตกต่างกัน แต่จะเห็นได้ ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะมีคุณลักษณะที่โดดเด่นและเหมาะสมที่สุดสำหรับผู้นำใน ทุก ๆ องค์กรในยุคปัจจุบัน ท่ามกลางสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน (ดาสุวรรณค์ วงศ์มีชัย, 2562: 2) ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ตอบสนองความต้องการของบุคลากร ผลักดันให้มีส่วนร่วม ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ ให้ตอบสนองเชิงความคิดสร้างสรรค์และ การวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนต่อโอกาสต่าง ๆ อย่างท้าทาย โดยการคิดที่แปลกไปจาก เดิมด้วยวิธีการใหม่ ๆ อย่างเป็นระบบเฉพาะตัวเพื่อช่วยให้สามารถรู้และเข้าใจสถานการณ์ที่เผชิญเพื่อให้มีส่วนร่วม เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่ดีด้วยการคิดต่างคิดหลากหลายคิดเชิงสร้างสรรค์และคิดพัฒนา อย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ ความ ยืดหยุ่น และแรงบันดาลใจด้วยวิธีการหรือ แนวทางใหม่ ๆ ที่ท้าทายและสร้างสรรค์ จะเป็นการ ส่งเสริมให้บุคลากรมี ศักยภาพ มีเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง เท่าทันความเปลี่ยนแปลง คิดค้นวิธีการแก้ปัญหาที่ หลากหลายและสร้างสรรค์ นำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพในที่สุด

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับใด โดยผู้วิจัย เห็นว่าข้อมูลและผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการ

พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาผู้บริหารให้มีศักยภาพ และประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจเป็นลำดับ (Sequential Exploratory) ประกอบด้วย ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) และระเบียบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย มีการดำเนินงาน ดังนี้

1. การสังเคราะห์องค์ประกอบ ตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

1.1 การศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยมีเกณฑ์การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 3 คน โดยเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

2.1 เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย ที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

2.2 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

2.3 มีผลงานดีเด่นเชิงประจักษ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำ เช่น เคยได้รับรางวัลหรือมีผลงานวิจัยและผลงานวิชาการเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

3. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยในระยะที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview) ที่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน กล่าวคือ ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามหลักไว้ส่วนหนึ่ง และผู้วิจัยซึ่งเป็น ผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองสามารถตั้งคำถามขึ้นในระหว่างการดำเนินการสัมภาษณ์ ซึ่งมีประเด็นเนื้อหาในการสัมภาษณ์ ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีจิตนาการ ด้านการมีความยืดหยุ่น และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

3.2 นำประเด็นที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา นำมาเป็นข้อมูลในการสร้างเป็นแบบสอบถามในระยะที่ 2 ต่อไป

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติการเป็นเลิศ ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติการเป็นเลิศด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรกรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตามกรอบแนวคิดทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ด้านการมีจิตนาการ 3) ด้านการมีความยืดหยุ่น และ 4) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยมีการสรุปสะสม (Cumulative Summarization) ให้ผู้บริหารที่มีผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้งเป็นระยะ ๆ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำไปจำแนกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขต การวิจัย วัตถุประสงค์ และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา แล้วนำไปตรวจสอบกับบุคคลแวดล้อมของผู้ที่มีผลการปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อีก 3 คน เพื่อเปรียบเทียบและตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล (Data Triangulation) และนำข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วไปสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 การยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัด ซึ่งได้นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาทำการยืนยัน โดยผู้เชี่ยวชาญ มีการดำเนินการ ดังนี้

1. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 1 นี้ เป็นแบบยืนยันองค์ประกอบ

และตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอีกครั้ง มีการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ร่างแบบยืนยันความเหมาะสมขององค์ประกอบ และตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 นำแบบยืนยันที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ ให้คำแนะนำและนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

1.3 ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1.3.1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือ

1.3.2 มีผลงานดีเด่นเชิงประจักษ์เกี่ยวกับภาวะผู้นำ เช่น เคยได้รับรางวัลหรือมีผลงานวิจัยและผลงานวิชาการเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

1.4 ปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะไปสู่การสร้างแบบสอบถาม การวิจัยในระยะที่ 2

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองและติดต่อรับแบบยืนยันคืนด้วยตนเอง

2.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบยืนยันมาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบยืนยันที่ได้รับคืน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินยืนยันของผู้เชี่ยวชาญ โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินยืนยันของผู้เชี่ยวชาญที่เห็นด้วย ร้อยละ 50 ขึ้นไป ถือว่าองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใช้ได้

ระยะที่ 2 การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย ปีการศึกษา 2564 จำนวน 2,953 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองคาย จำนวน 341 คน โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความกระจายและครอบคลุมตาม

ขนาดของสถานศึกษา และกำหนดวิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลากเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามต้องการให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบ และตัวชี้วัด ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มาจาก การสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และมาจากการศึกษา Best Practice พบว่า ไม่ได้องค์ประกอบภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่ม แต่ได้ตัวชี้วัดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ 36 ตัวชี้วัด ดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์ มี 8 ตัวชี้วัด

- ตัวชี้วัดที่ 1 วิเคราะห์บริบทสถานศึกษา เพื่อกำหนดและสร้างวิสัยทัศน์ให้มีความชัดเจน
- ตัวชี้วัดที่ 2 สร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเป้าหมายขององค์กรในการสร้างวิสัยทัศน์
- ตัวชี้วัดที่ 3 สร้างองค์กรที่สนับสนุนให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษา
- ตัวชี้วัดที่ 4 เผยแพร่วิสัยทัศน์ เพื่อให้สมาชิกได้รับรู้ เข้าใจและยอมรับร่วมกัน ตัวชี้วัดที่ 5 ปฏิบัติตามวิสัยทัศน์เป็นการนำวิสัยทัศน์ที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้วิสัยทัศน์ที่กำหนดขึ้นนั้นเกิดผลสำเร็จ
- ตัวชี้วัดที่ 6 ศึกษาวิสัยทัศน์ลงสู่หลักการและแนวคิด เพื่อกำหนดวิธีการ แนวทางในการปฏิบัติ
- ตัวชี้วัดที่ 7 เชื่อถือและไว้วางใจในความสามารถของบุคลากร
- ตัวชี้วัดที่ 8 ใช้วิธีการหลากหลายเพื่อให้คณะครูเข้าใจเป้าหมายของการพัฒนาโรงเรียนอย่างชัดเจน

ด้านการมีจิตนาการ มี 10 ตัวชี้วัด ดังนี้

- ตัวชี้วัดที่ 1 คิดแก้ไขปัญหาที่เชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างรวดเร็วและเป็นระบบ
- ตัวชี้วัดที่ 2 ดำเนินการบริหารอย่างความคล่องตัว รวดเร็วมีไหวพริบดี เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน

ตัวชี้วัดที่ 3 ตัดสินใจอย่างรอบคอบ ผ่านการคิดและแก้ปัญหาในการทำงาน
อย่างเป็นระบบ

ตัวชี้วัดที่ 4 ใช้วิธีการทำงานที่หลากหลายโดยอาศัย การเชื่อมโยงจากความรู้
และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์

ตัวชี้วัดที่ 5 ดำเนินการต่าง ๆ ด้วยความคล่องแคล่ว ทำงานด้วยความกระชับคล่องตัว
รวดเร็ว ในทางสร้างสรรค์ในสถานศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 6 ตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างรวดเร็วและถูกต้องในสถานการณ์ที่ซับซ้อน

ตัวชี้วัดที่ 7 ผู้บริหารสถานศึกษา กระตุ้นครูและบุคลากรให้เกิดความคิด
สร้างสรรค์สิ่งใหม่และคิดนอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

ตัวชี้วัดที่ 8 คิตรีเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรม ใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร ตัวชี้วัดที่ 9
ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าของบุคลากรโดยอาศัยเทคโนโลยีและ
สารสนเทศที่ทันสมัยได้อย่างคล่องตัว

ตัวชี้วัดที่ 10 ส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ในทางสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมองค์กร

ด้านการมีความยืดหยุ่น มี 10 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ 1 ปรับพฤติกรรมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิม ในทิศทางที่ดี

ตัวชี้วัดที่ 2 ให้อิสระในการคิดหาคำตอบ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ แบบแผนตายตัว

ตัวชี้วัดที่ 3 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง มี การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่

เปลี่ยนแปลง

ตัวชี้วัดที่ 4 รู้และเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ได้เผชิญอยู่

ตัวชี้วัดที่ 5 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเมื่อเผชิญกับปัญหา

ตัวชี้วัดที่ 6 ให้อิสระในการคิดหาคำตอบในการแก้ไขปัญหา โดยไม่มีกฎเกณฑ์

แบบแผนตายตัว

ตัวชี้วัดที่ 7 แสดงออกอย่างอิสระทางความคิดโดยไม่มีขอบเขตจำกัด เป็นแนวทางใน

การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ

ตัวชี้วัดที่ 8 สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ไม่เครียดกับงาน

ตัวชี้วัดที่ 9 เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างของบุคลากร จากบุคคลอื่นที่

เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน

ตัวชี้วัดที่ 10 ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและแก้ไขข้อตกลงในการทำงาน วิธีการทำงาน ให้

เหมาะสมกับบริบทขององค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้กับสถานศึกษา

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มี 8 ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 กระตุ้นให้บุคลากรมีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กร

ตัวชี้วัดที่ 2 ทำให้เห็นถึงคุณค่าและภาระหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบ

ตัวชี้วัดที่ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน

ตัวชี้วัดที่ 4 ให้คำปรึกษาที่ดีในการทำงาน

ตัวชี้วัดที่ 5 เปิดโอกาสให้คนในองค์กรได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

ตัวชี้วัดที่ 6 เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน

ตัวชี้วัดที่ 7 แสดงความเชื่อมั่นว่าจะสามารถทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรได้ ตัวชี้วัดที่ 8 สื่อสารในการชักชวนให้เห็นเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน

ระยะที่ 2 การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอ

2. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย

ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_1)	4.19	0.53	มาก
2. ด้านการมีจินตนาการ (X_2)	4.22	0.54	มาก
3. ด้านการมีความยืดหยุ่น (X_3)	4.20	0.48	มาก
4. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_4)	4.12	0.51	มาก
โดยรวม (X_0)	4.28	0.50	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการมีจินตนาการ ($\bar{X} = 4.22$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.22$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.19$) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มี 4 องค์ประกอบหลัก 36 ตัวบ่งชี้ ดังนี้คือ 1) องค์ประกอบการมีวิสัยทัศน์มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบ

การมีจินตนาการ มีจำนวน 10 ตัวชีวิต 3) องค์ประกอบองค์การมีความยืดหยุ่น มีจำนวน 10 ตัวชีวิต และ 4) องค์ประกอบ การสร้างแรงบันดาลใจ มีจำนวน 8 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็น ปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์กรให้ดีขึ้น โดยผู้บริหารมีหน้าที่หลักคือเป็นผู้บริหารจัดการ ทรัพยากรภายในสถานศึกษา มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ โดยเฉพาะในอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องยกระดับมาตรฐานขององค์กร และด้านการทำงานของครูบุคลากร โดยการช่วยส่งเสริมให้ครูและ บุคลากรมีการปรับเปลี่ยนแนวคิด ให้เกิดความรู้แนวทางใหม่ ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความสามารถในการ ดึงศักยภาพของตนเองมาใช้ รู้จักตนเองบุคคลรอบข้างมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองในด้านภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์ให้มุ่งสู่เป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ทั้ง 4 องค์ประกอบ สอดคล้องกับที่จินดารัตน์ โพธิ์นอก (2561: 23) ที่กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้นำมีคุณลักษณะของภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การสร้างทีมงาน การฟัง การตัดสินใจอย่างมีอิสระและความรู้ในการธำรงรักษาบุคลากร องค์กรสามารถส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลมีความคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยการให้บุคคลมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการและ ความจำเป็นขององค์กร เปิดโอกาสให้บุคคลมีเวลาในการคิด แก้ปัญหา ชักชวนคนให้ทำสิ่งที่ดี ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลหาแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับ ขนภรณ์ อือ ตระกูล (2560: 55) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ 4 ด้านคือ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ จินตนาการ และแรงบันดาลใจ สอดคล้องกับดาสุวรรณค์ วงศ์มีชัย (2562: 27-28) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1) จินตนาการ (Imagination) 2) วิสัยทัศน์ (Vision) 3) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และ 4) แรงบันดาลใจ (Inspiration) ดังมีรายละเอียดดังนี้ 1) จินตนาการ (Imagination) หมายถึง ความเชื่อ ความศรัทธา ความคาดหวังซึ่ง ก่อให้เกิดจินตภาพในจิตใจ ที่เป็นพฤติกรรมในการแสดงออกของผู้นำถึงกระบวนการสร้างจินตภาพที่เด่นชัดไว้ในจิตใจ โดย บุคคลที่มีจินตนาการจะมีพฤติกรรมหรือการแสดงออกในด้านการมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มีอารมณ์ขันในการทำงาน และมีสติปัญญาในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) วิสัยทัศน์ (Vision) คือการมองการณ์ไกล มองอนาคตข้างหน้าโดยมี เป้าหมาย อุดมการณ์ที่สามารถนำองค์กรไปสู่อนาคตที่ดีกว่าปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้นำ ในยุคปัจจุบันที่ต้อง มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการพัฒนาองค์กรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบัน ซึ่งผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จะต้อง ประกอบด้วย การคิดเชิงจินตนาการ การมองการณ์ไกล การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ตาม และการเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) ความยืดหยุ่น (Flexibility) คือความสามารถในการคิด และมองปัญหาพร้อมทางออกของปัญหาที่หลายมุมมอง หลาย ทิศทาง หลายมิติ สามารถปรับเปลี่ยนความคิด วิธีการได้ตลอดเวลา ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ไม่ตกอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือ ความคุ้นเคย สามารถเปิดกว้างรับความคิด ใหม่ ๆ อย่างอิสระโดยบุคคลที่มีความยืดหยุ่นจะมีพฤติกรรมหรือการ แสดงออกด้านความสามารถในการปรับความคิดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์ต่าง ๆ และ การเปิดกว้างรับความคิดและมุมมองใหม่ ๆ อย่างอิสระ 4) แรงบันดาลใจ (Inspiration) คือการที่ผู้นำประพฤติ และจูงใจผู้ตามให้เกิดแรงบันดาลใจโดยการสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อทำให้ผู้ตามคิดว่าทุกปัญหาสามารถแก้ไขได้แสดงให้ผู้ ตามเชื่อมั่นและมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามประโยชน์ของตน เพื่อวิสัยทัศน์ ภารกิจขององค์กรและพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายในระยะ

2. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษามี

ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านการมีความยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นปัจจัยแรงบันดาลใจ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เป็นผู้บริหารมีอาชีพช่วยเหลือบุคลากรให้มี การพัฒนาไปสู่ครูมืออาชีพ มีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนและให้ทุกคนเห็นความเป็นไปได้ในทิศทางเดียวกัน ทุกคนในองค์กรมองเห็นโอกาสที่จะพัฒนาการเรียนรู้ ความเชี่ยวชาญของตนเอง ให้เวลาใน การจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ แสวงหาทางเลือกในการปฏิบัติงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา การสร้างความเชื่อมั่นและทุ่มเทกับงานเป็นสิ่งสำคัญ บริหารงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีจุดประสงค์มุ่งเน้นให้งานบรรลุไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการบริหารสถานศึกษาให้ มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สัมมา ธรณีย์ (2556: 199) ได้นำเสนอคุณลักษณะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่สนใจ ใฝ่รู้ติดตามเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งเกี่ยวข้องกับตนเองและเรื่องราวโดยทั่วไป 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูงในเรื่องที่ตนเกี่ยวข้องโดยตรงและสนใจที่มีประสบการณ์ในสิ่งต่าง ๆ 3) เป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบสามารถ ในการประยุกต์เรื่องราว ต่าง ๆ ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ 4) เป็นผู้มีความสามารถในการหยั่งรู้ คาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีความเป็นไปได้ 5) เป็นผู้มีอิสระในความคิดและการแสดงออกในสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและ ผู้ร่วมงาน 6) เป็นผู้มีความกล้าในการตัดสินใจที่จะดำเนินการตามความคิดใหม่ ๆ ที่จะเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานที่ตนรับผิดชอบ 7) เป็นผู้ที่มีความรู้และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างถ่องแท้ที่จะเป็นฐานเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในเรื่อง นั้น ๆ สอดคล้องกับ ฌูซซานันท์ พูลแก้ว (2558: 21) ที่ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นความสามารถของผู้นำที่มีความกล้าท้าทายมีการคิดนอกกรอบ โดยใช้วิธีการสมัยใหม่ นำไปสู่การสร้างสรรคนวัตกรรม มีความสามารถในการจูงใจ หรือนำบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ทัศนคติ ความยืดหยุ่นและจินตนาการ และอรรถชัย แนวเงินดี (2564: 16) ที่ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือผู้ที่สามารถนำบุคคลอื่นและประสานงานที่ดีให้กับบุคคลอื่นได้ สามารถ นำพาไปถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้และการมีจินตนาการ กล้าคิดริเริ่มสิ่งใหม่อันจะนำไปสู่ การพัฒนา ที่มีประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร เช่นเดียวกับที่ กิตต์กัญจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 20) ได้ให้แนวคิดที่ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นการตอบสนองเชิงจินตนาการ (Imaginative) และการนำบุคคลอื่นๆ (Leading People) ด้วยแนวทางใหม่ ๆ (New Solutions) หรือวิธีการใหม่ ๆ (New Method) อย่าง ท้าทาย (Challenging) และมีความยืดหยุ่น (Flexibility) ที่สำคัญภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ยังเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อม (Environment) แดเนอร์ (Danner, 2008: 155) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น (Flexibility) และความไว้วางใจ (Trust) ในวิธีการและกระบวนการในภาพรวมและยังเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการทำงานร่วมกันและสนับสนุนคนในองค์กรให้เกิดความสร้างสรรค์จาก บุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งได้

สอดคล้องกับผลการศึกษาของอัจฉรา หนูยศ (2562: 67-88) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของเตชินันท์ อินทบำรุง (2560: 104-119) ได้ทำงานวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาอัยริน สมาแอ (2562: 65- 84) ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต

3 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเรียงลำดับกับประเด็นอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคายควรได้รับการพัฒนาในด้านพฤติกรรมกร สร้างแรงบันดาลใจ เป็นอันดับแรก โดยเฉพาะในเรือง การช่วยเหลือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ขององค์กรเห็นถึงคุณค่าและภาระหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบ และเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานอย่าง เท่าเทียมกัน เพื่อเกิดแนวคิดเหนือคาคหวังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กรไปในทางที่ดี และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย โดยศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จและมีผลงานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

2.2 ควรพัฒนาตัวแบบองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง.

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร*

สถานศึกษาอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เกศณี กลิ่นเทศ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่*

การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

จักรกฤษ วงษ์ขาลี. (2551). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนใน*

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

จินดารัตน์ โปธินอก, “ผู้นำเชิงสร้างสรรค์,” *เดลินิวส์* (23 สิงหาคม 2561) 23.

จุฑามาส ชุ่นห้วน (2562) *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัด*

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษมัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษบัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

- ชาติรี ประสมศรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*, 10 (31), 19 - 29.
- ชนภรณ์ อี้อตระกูล. (2560). องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.
- ณัฐชานันท์ พูลแก้ว. (2558). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*.
- ดาสวรรค์ วงศ์มีชัย. (2564). วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2*. *วารสารบัณฑิตวิจัยวารสารมหาจุฬานาครทรรณ*. 8(2), 312 – 324
- เตชินธ์ อินทบำรุง (2560) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
- สัมมา ธนินิธิ์. (2556). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ภูเขาสูงและถิ่นทุรกันดาร*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พุทธศักราช 2560-2564*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อัจฉรา หนูยศ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 21. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*.
- อรรถชัย แนวเงินดี. (2564). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบัณฑิตวิจัยวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร*. 10(1), 13 – 21
- อัยริน สมาแอ. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่*.
- Chernin, P. (2001). Creative leadership: The Strength of Ideas the Power of the Imagination. *Vital Speeches of the Day*, 68, 8. 245.
- Daner,S.E. (2008). *Creative Leadership in Art Education: Perspectives of an Art Educator*. Thesis Master of Arts (MA), in Art Education (Fine Arts), Ohio University.